

Antti Maunuksela

Kasarmilasta Laatokalle

Kyösti Tolvasen varusmiespalvelus ja sota-aika

Antti Maunuksela

Kasarmilasta Laatokalle

Kyösti Tolvasen
varusmiespalvelus ja sota-aika

Jääkäripataljoona 4

Linnoituspataljoona 11

Rannikkotykistörykmentti 13

© 2021 Antti Maunuksela
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 9789528046974

Matkamies, pysähdy!
Sukukuntasi parhaiten henget haastavat muinaisuudesta. ¹

¹ Teksti runonlaulajien muistomerkistä, joka oli aikoinaan Tolvajärvellä.

Terttu-äidille

Sisällysluettelo

Esipuhe	1
Prologi	3
Kutsunnat	5
Jääkäripataljoona 4	6
Historia	6
Varuskunta-alue	7
Varusmiespalvelus	12
Alokas	14
Jääkäri	16
Oppilas	17
Ryhmänjohtaja	19
Sairaankantaja	24
Talvisota	26
Rautu	27
Reservinä Kannaksella	30
Joulukuun vastahyökkäys	34
Kämärä	35
Laatokan Karjala	37
Siirtyminen Pukitsanmäelle	38
Putkitsanmäki	39
Lemetin motit	59
Vuortanajärven ja Lavajärven taistelut.....	81
Haavoittuminen	86
13.Kenttäsairaala.....	87
47.Sotasairaala	89
Taisteluiden päätyttyä	90

<i>Jatkosota</i>	<i>91</i>
Linnoituspataljoona 11.....	92
Närsäkkälä	95
Siirtyminen Laatokan rannalle	101
Laatokan rannalla	102
Pataljoona hajotetaan	107
Rannikkotykistörykmentti 13	109
Vitele	112
Viteleestä Kirjavalanlahteen	116
Liperin Kaatamoon	119
Rannikkotykistörykmentti 13:n kaatuneet	120
<i>Epilogi.....</i>	<i>125</i>
<i>Lähdeluettelo.....</i>	<i>127</i>

Esipuhe

Ukkini Kyösti Tolvanen kuoli elokuun ensimmäisenä päivänä vuonna 1994. Itse olin silloin 21-vuotias ja juuri päässyt pois armeijasta. Olin saman ikäinen kuin ukkini vuonna 1938, kun hänen sotaretkensä vasta alkoi varusmiespalvelukseen astumisella ja jatkui aina vuoteen 1944 saakka. Muistan pysähtyneeni miettimään, kuinka erilaisessa tilanteessa olin ukkiini verrattuna. Millaiset lienevät olleet vuonna 1938 21-vuotiaan Kyösti Tolvasen mietteet?

Kuten aina, asioista kiinnostuu vasta kun on ”liian myöhäistä”. Näin kävi ukin sotakokemusten ja ajatusten talteen saamisenkin kanssa. Kiinnostus sotahistoriaan ja isoisien sotaretkiin heräsi vasta vuosituhannen vaihteessa, kuusi vuotta ukin kuoleman jälkeen.

Heinäkuussa 2000 kävin ensimmäisen kerran Sota-arkistossa Helsingin Sörnäisissä, joka tuolloin oli vielä Puolustusvoimien alainen laitos. Sain käsiini ukin kantakortit ja sairaskertomukset, sekä ukin joukko-osastojen sotapäiväkirjoja. Kävin papereita läpi kuin lapsi karkkikaupassa. Selvitettävien asioiden lista kasvoi samalla kun ukin sota-aika avautui pala palalta. Mutta myös tietynlainen pettymys kasvoi. Miksi en aloittanut tätä työtä silloin kun ukki oli vielä elossa? Kysymyksiä ja jutun aiheita olisi nyt, mutta vastaaja on jo tavoittamattomissa.

Vuosien mittaan Sota-arkistosta tuli tuttu paikka, jossa kävin ahkerasti. Keräsin ja luin materiaalia, joka liittyi isoisien sotahistoriaan. Tutustuin taistelupaikkoihin, tekemällä kymmeniä matkoja luovutetuille alueille Karjalan Kannakselle ja Laatokan Karjalaan. Erilaista tutkimusmateriaalia syntyi kansioittain. Mutta jotakin puuttui.

Tehdessäni tutkimuksia koin sodan kasvottomuuden yhtenä kauheimmista asioista. Kirjoitettu sotahistoria on suurimmalta osalta kasvottomien yksiköiden historiaa. Esille nostetaan korkeimmat johtajat ja joissakin tapauksissa yksittäiset, poikkeuksellisesti toimineen, yksilöt. Mutta suurin osa niistä ihmisistä, joista nuo yksiköt muodostuivat, jäävät vaille nimiä ja kasvoja. Heistä jokainen kuitenkin koki ja näki sodan omalla tavallaan, mutta ne kokemukset hautautuvat sodan kasvottomuuteen.

Mittavasta tutkimusmateriaalista huolimatta, juuri tuo inhimillinen palanen puuttui. Ukin tarinoista oli jäänyt mieleen yksittäisiä kertomuksia ja nimiä, joita sitten löytyi matkan varrella materiaaleista tai niitä pystyi sijoittamaan johonkin tapahtumaan. Mutta edelleen koin, että ukki oli kasvoton osa joukko-osastoja, joissa palveli sodan aikana. Näin ollen materiaalin työstäminen kirjaksi ei edennyt, vaikka esimerkiksi äitini olisi mielellään nähnyt sellaisen syntyvän omasta isästään.

Tätä kirjaa ei äitini kuitenkaan ehtinyt näkemään, hän kuoli syksyllä 2020. Mutta kirjan syntyminen lähti liikkeelle hänen poismenostaan. Hautajaisten jälkeen kävin läpi äidin tavaroita ja käteeni tuli vanha

vieraskirja. Se oli äitini vanhempien, Kyösti ja Ida Tolvasen, vieraskirja. Kirjasta löytyi merkintä vuoden 1974 heinäkuulta, jossa Reino Arminen niminen mies, oli perheineen käynyt tapaamassa aseveljeään.

Reino Armisesta kävi ilmi, että häneltä oli ilmestynyt muistelmateos ”Äkiässä uunissa paistettu – Reino Armisen muistelmat”. Kirja oli tehty vuonna 2009 omakustanteena, mutta onnistuin sen hankkimaan itselleni. Luettuani kirjan ymmärsin, että tässä on se kauan etsimäni osanen. Ukkini sai kasvot osana koneistoa. Ja mikä tärkeintä, hän oli tullut nähdyksi ja muistetuksi. Enää ei ollut syytä olla tekemättä tätä kirjaa.

Kirja syntyi muutaman kuukauden kirjoittamisen tuloksena. Runsaasta materiaalista oli helppo työstää pääpiirteittäinen kuvaus joukko-osastojen tapahtumista ja taisteluista. Reino Armisen muistelmaviitaukset ja omat muistikuvani ukkini kertomuksista liitin osaksi näitä kuvauksia. Tässä kohdin on syytä mainita, että tämä kirja ei pyri olemaan tapahtumiin liittyvien joukko-osastojen sotahistoriikki, tarkkoine taistelukuvauksineen, vaan yleinen kuvaus tapahtumista, joissa ukkini oli mukana.

Koska jonkin asteinen kasvottomuus kuvastuu edelleenkin taistelukuvauksista, toivon lukijan pitävän mielessään nämä esipuheen sanat ja muistavan, että kaiken tuon kasvottomuuden takana ovat ukkini Kyösti Tolvanen ja hänen ystävänsä Reino Arminen. Heidän rinnallaan kulkivat myös lukemattomat muut ukit, isät, pojat, veljet, enot ja sedät, joista monen kohtalo oli jäädä tuolle matkalle. Älkäämme siis unohtako heitä.

Kaatuneiden muistopäivänä
Tampereella 16.5.2021
Antti Maunuksela

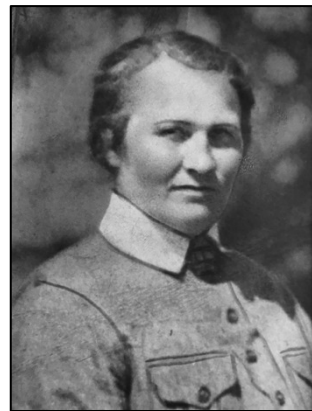
Prologi

Kyösti Olavi Tolvanen syntyi 21.1.1917 Kangaslamilla Antti ja Hilda Tolvasen ainoaksi lapseksi. Kyösti Tolvasen isä, Antti Tolvanen, oli ammatiltaan konemestari ja toiminut muun muassa sisävesilaivoilla konemestari. Tässä tehtävässä hän teki laivojen mukana matkoja aina Pietariin saakka. Myös hänen Hilda-vaimonsa kulki laivoilla mukana, toimien muonittajana. Myöhemmin Antti Tolvanen siirtyi laivoilta meijerikoneiden pariin. Ensimmäinen meijerin konemestarin paikka hänellä oli Kangaslamilla. Sieltä perhe siirtyi Kuopioon ja edelleen Nilsiänsä kautta Rääkkylään. Rääkkylään Kyösti Tolvanen tosin muutti vasta käytyään koulunsa loppuun Nilsiässä. Nilsiässä hän asui tuttavien hoivissa, isänsä ja äitinsä muutettua Rääkkylään 1930-luvun alussa.

Kuva 1 Kyösti Tolvanen. (kuva: Antti Maunukselan kokoelma)

Rääkkylän Suojeluskuntaa Kyösti Tolvanen liittyi 15-vuotiaana, joulukuun 3.päivänä vuonna 1932. Suojeluskuntavalansa hän vannoi lokakuun 29.päivänä seuraavana vuonna². Suojeluskuntaan liittymiseen vaikutti vahvasti, että hänen vanhempansa olivat aktiivisesti mukana Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -toiminnassa. Antti Tolvanen oli Rääkkylän Suojeluskunnan paikallisesikunnan jäsen. Hilda Tolvanen toimi puolestaan Rääkkylän Lotta Svärd paikallisosastossa muonituslottana.³

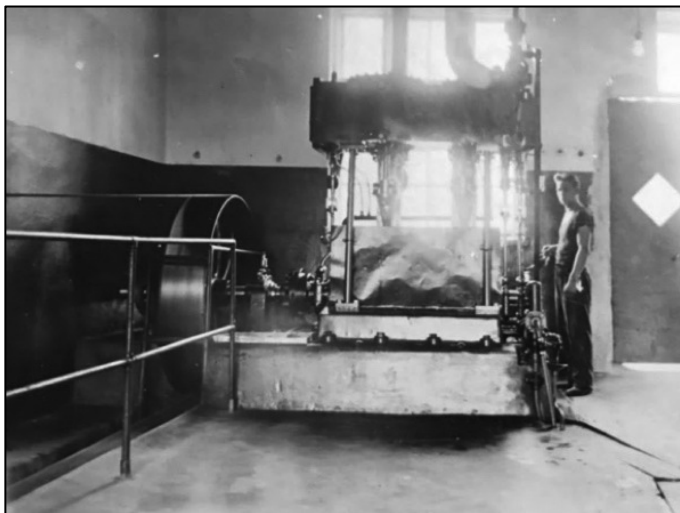
Kuva 2 Antti ja Hilda (os.Korpa) Tolvanen. (kuva: Antti Maunukselan kokoelma)

Kyösti Tolvanen seurasi isäänsä myös ammatin valinnassa. Hän aloitti työt koneenkäyttäjänä Rääkkylän meijerillä vuonna 1935. Samaan aikaan meijerillä työskenteli myös neiti Ida Karttunen. Hän oli Rääkkylän meijerin johtajan kotiapulainen.

² Kyösti Tolvasen Suojeluskunta-kantakortti.

³ Hilda Tolvasen tiedot. Sivu 230, Lotta Svärd hakuteos Pohjois-Suomi. Kustannusliike Aikakirja 1976.

Kyösti ja Ida tutustuivat, lähentyivät ja kesäkuun 28.päivä vuonna 1936 heidät vihittiin Idan kotikunnan kirkossa Polvijärvellä.

Kuva 3 Rääkkylän meijerin koneenkäyttäjä Kyösti Tolvanen. (kuva: Antti Maunuksela kokoelma)

Kuva 4 Ida Tolvanen (os.Karttunen). (kuva: Antti Maunukselan kokoelma)

Kasarmilasta Laatokalle on kuvaus räähkyläläisen Kyösti Tolvasen varusmiespalveluksesta ja sota-ajan tapahtumista vuosilta 1938 - 1944.

Kyösti Tolvasen sotaretki alkoi syyskussa 1938 varusmiespalveluksella Sakkolan Kiviniemessä Jääkäripataljoona 4:ssä, jatkuen ryhmänjohtajana ja sairaankantajana talvisodassa. Talvisodassa hän osallistui Karjalan Kannaksen ja Laatokan pohjoispuolen taisteluihin.

Jatkosodan hyökkäysvaiheen aikana Kyösti Tolvanen palveli konekivääriryhmän johtajana Linnoituspataljoona 11:ssä, josta hyökkäysvaiheen jälkeen siirtyi Rannikkotykistörykmentti 13:een Viteleeseen. Viteleessä, Laatokan rannalla, hän toimi autonkuljettajana ja autokorjaamon päällikkönä sodan loppumiseen saakka.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi